

Υπόθεση C-677/20

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

11 Δεκεμβρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Bundesarbeitsgericht (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

18 Αυγούστου 2020

Αιτούσες:

Industriegewerkschaft Metall (IG Metall)

ver.di – Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft

Μετέχουσες στη διαδικασία:

SAP SE

Επιτροπή επιχείρησης της SAP SE

BUNDESARBEITSGERICHT

[παραλειπόμενα]

ΔΙΑΤΑΞΗ

[παραλειπόμενα]

Στη ειδική διαδικασία συλλογικών εργατικών διαφορών στην οποία μετέχουν οι:

1. Industriegewerkschaft Metall (συνδικαλιστική οργάνωση της μεταλλουργίας), [παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] Φρανκφούρτη επί του Μάιν,

αιτούσα, εκκαλούσα και αναιρεσεύουσα,

2. ver.di – Vereinte Dienstleistungsgewerkschaft (συνδικαλιστική οργάνωση του κλάδου των υπηρεσιών), [παραλειπόμενα] Βερολίνο,

αιτούσα, εκκαλούσα και αναιρεσεύουσα, [παραλειπόμενα]

3. SAP SE, [παραλειπόμενα] Walldorf,

[παραλειπόμενα]

4. επιτροπή επιχειρήσεως της SAP SE, Walldorf,

[παραλειπόμενα] [σελ. 2 του πρωτοτύπου]

5. επιτροπή ομίλου της SAP SE, Walldorf,

[παραλειπόμενα]

6. Deutscher Bankangestellten-Verband e.V. (γερμανική ένωση τραπεζικών υπαλλήλων), [παραλειπόμενα] Ντίσελντορφ,

7. Christliche Gewerkschaft Metall (χριστιανική συνδικαλιστική ένωση της μεταλλουργίας – CGM), [παραλειπόμενα] Στουτγάρδη,

8. Verband angestellter Akademiker und leitender Angestellter der

chemischen Industrie e.V. (Ένωση πτυχιούχων και στελεχών της χημικής βιομηχανίας), [παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα] Κολωνία,

το πρώτο τμήμα του Bundesarbeitsgericht (Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου Εργατικών Διαφορών, Γερμανία) διατάσσει:

I. Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συνάδει προς το άρθρο 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/86/EK του Συμβουλίου, της 8ης Οκτωβρίου 2001, για τη συμπλήρωση του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρίας όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων, το άρθρο 21, παράγραφος 6, του Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft (νόμου σχετικά με τον ρόλο των εργαζομένων σε ευρωπαϊκή εταιρία), κατά το οποίο, σε περίπτωση συστάσεως μέσω μετατροπής ευρωπαϊκής εταιρίας (SE) εγκατεστημένης στη Γερμανία, πρέπει, για ορισμένο αριθμό των εκπροσώπων των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο, να διασφαλίζεται χωριστή εκλογική διαδικασία για τους υποψηφίους των συνδικαλιστικών οργάνων;»

II. Αναστέλλει την ανααιρετική δίκη μέχρι την έκδοση της απόφασης του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης επί της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης. [σελ. 3 του πρωτοτύπου]

Σκεπτικό

A. Αντικείμενο της κύριας δίκης

Οι μετέχουσες στη διαδικασία αμφισβητούν –όσον αφορά τη διαδικασία προδικαστικής παραπομπής– την ισχύ ρυθμίσεων που περιέχονται στη συναφθείσα μεταξύ της εργοδότης και της ειδικής διαπραγματευτικής ομάδας συμφωνία σχετικά με τον ρόλο των εργαζομένων σε ευρωπαϊκή εταιρία [(Societas Europaea, στο εξής: SE) (συμφωνία για τον ρόλο των εργαζομένων)] κατά την έννοια του άρθρου 21 του Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft (νόμου σχετικά με τον ρόλο των εργαζομένων σε ευρωπαϊκή εταιρία, στο εξής: SEBG).

Η εργοδότης (τρίτη μετέχουσα στη διαδικασία) είναι SE που ακολουθεί το δυαδικό σύστημα. Διαθέτει επιτροπή επιχειρήσεως, τόσο σε επίπεδο SE (τέταρτη μετέχουσα στη διαδικασία), όσο και σε επίπεδο ομίλου (πέμπτη μετέχουσα στη διαδικασία). Αιτούσες είναι δύο συνδικαλιστικές οργανώσεις που εκπροσωπούνται στην επιχείρηση της εργοδότης. Στη διαδικασία συμμετέχουν επιπλέον και άλλες συνδικαλιστικές οργανώσεις που εκπροσωπούνται στην εργοδότης ή στον όμιλό της (έκτη, έβδομη και όγδοη μετέχουσα στη διαδικασία).

Η εργοδότης αρχικώς είχε τη μορφή ανώνυμης εταιρίας γερμανικού δικαίου. Διέθετε, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, σημείο 2, του Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer (νόμου περί συμμετοχής των εργαζομένων, στο εξής: MitbestG), εποπτικό συμβούλιο συγκείμενο από οκτώ εκπροσώπους των μετόχων και οκτώ εκπροσώπους των εργαζομένων. Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, σημείο 2, του MitbestG, μεταξύ των μελών του εποπτικού συμβουλίου που εκπροσωπούν τους εργαζομένους περιλαμβάνονταν έξι εργαζόμενοι της επιχειρήσεως και δύο εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων. Οι δύο εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων ήταν πρόσωπα τα οποία, δυνάμει του άρθρου 16, παράγραφος 2, του MitbestG, είχαν προταθεί από εκπροσωπούμενες στον όμιλο της εργοδότης συνδικαλιστικές οργανώσεις και είχαν αναδειχθεί με εκλογική διαδικασία διακριτή από την ψηφοφορία για τους υπόλοιπους έξι εκπροσώπους των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο.

Το 2014, η εργοδότης μετατράπηκε σε SE. Έκτοτε, διαθέτει εποπτικό συμβούλιο συγκείμενο από 18 μέλη. Βάσει της συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων, η οποία συνήφθη μεταξύ της εργοδότης και της ειδικής διαπραγματευτικής ομάδας στις 10 Μαρτίου [σελ. 4 του πρωτοτύπου] 2014, εννέα από τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου είναι εκπρόσωποι των εργαζομένων. Η συμφωνία για τον ρόλο των εργαζομένων περιέχει λεπτομερείς διατάξεις ως προς τον τρόπο

διορισμού των μελών αυτών. Κατά το τμήμα II, σημείο 3.1 της συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων, για την εκπροσώπηση των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο δύνανται να είναι υποψήφιοι και να διοριστούν μόνον εργαζόμενοι της SAP ή εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων που εκπροσωπούνται εντός του ομίλου SAP. Συναφώς, δυνάμει του τμήματος II, σημείο 3.3, της συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν αποκλειστικό δικαίωμα να προτείνουν υποψηφίους για ορισμένο αριθμό των εκπροσώπων των εργαζομένων που αντιστοιχούν στη Γερμανία· οι υποψήφιοι των συνδικαλιστικών οργανώσεων εκλέγονται από τους εργαζομένους με χωριστή ψηφοφορία.

Η συμφωνία για τον ρόλο των εργαζομένων περιλαμβάνει επίσης, στο τμήμα II, σημείο 3.4, κανόνες για τη μείωση του αριθμού των μελών του εποπτικού συμβουλίου σε δώδεκα μέλη. Σε αυτήν την περίπτωση στο εποπτικό συμβούλιο πρέπει να συμμετέχουν έξι εκπρόσωποι των εργαζομένων. Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων για τις τέσσερις πρώτες έδρες που αντιστοιχούν στη Γερμανία, εκλέγονται από τους εργαζομένους που απασχολούνται στη Γερμανία. Προς τούτο, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις που εκπροσωπούνται εντός του ομίλου της εργοδότης μπορούν να προτείνουν υποψηφίους για ορισμένο αριθμό των εδρών που αντιστοιχούν στη Γερμανία· εντούτοις, δεν διεξάγεται χωριστή ψηφοφορία για τους υποψηφίους που προτείνουν.

Οι αιτούσες, στο πλαίσιο της ειδικής διαδικασίας εργατικών διαφορών που έχουν κινήσει, προβάλλουν ότι είναι άκυρες οι ρήτρες της συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων οι οποίες αφορούν τον διορισμό των εκπροσώπων των εργαζομένων σε δωδεκαμελές εποπτικό συμβούλιο. Υποστηρίζουν ότι οι ρήτρες αυτές αντιβαίνουν προς το άρθρο 21, παράγραφος 6, του SEBG, καθόσον οι συνδικαλιστικές οργανώσεις δεν διαθέτουν αποκλειστικό –ήτοι, διασφαλιζόμενο με τη διεξαγωγή χωριστής ψηφοφορίας– δικαίωμα προτάσεως υποψηφίων εκπροσώπων των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο.

Η εργοδότης υποστηρίζει ότι το προβλεπόμενο στο άρθρο 7, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 16, παράγραφος 2, του MitbestG, αποκλειστικό δικαίωμα προτάσεως υποψηφίων των συνδικαλιστικών οργανώσεων δεν κατοχυρώνεται στο άρθρο 21, παράγραφος 6, του SEBG.

Το πρωτοβάθμιο και το δευτεροβάθμιο δικαστήριο απέρριψαν τις αιτήσεις των αιτουσών. Οι αιτούσες, με την αίτηση αναιρέσεως, εμμένουν στο αίτημά τους. **[σελ. 5 του πρωτοτύπου]**

B. Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

I. O Gesetz über die Mitbestimmung der Arbeitnehmer [νόμος περί συμμετοχής των εργαζομένων (MitbestG)], της 4ης Μαΐου 1976 (*BGBI. I, σ. 1153, ως έχει μετά την τελευταία τροποποίησή του με τον νόμο της 24ης Απριλίου 2015 – BGBI. I, σ. 642*) ορίζει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 7

Σύνθεση του εποπτικού συμβουλίου

(1) Το εποπτικό συμβούλιο επιχειρήσεως

1. που έχει συνήθως λιγότερους από 10 000 εργαζομένους, αποτελείται από έξι μέλη που εκπροσωπούν τους μετόχους και έξι μέλη που εκπροσωπούν τους εργαζομένους·
2. που έχει συνήθως περισσότερους από 10 000, όχι όμως περισσότερους από 20 000 εργαζομένους, αποτελείται από οκτώ μέλη που εκπροσωπούν τους μετόχους και οκτώ μέλη που εκπροσωπούν τους εργαζομένους·
3. που έχει συνήθως περισσότερους από 20 000 εργαζομένους, αποτελείται από δέκα μέλη που εκπροσωπούν τους μετόχους και δέκα μέλη που εκπροσωπούν τους εργαζομένους.

(2) Μεταξύ των μελών του εποπτικού συμβουλίου που εκπροσωπούν τους εργαζομένους περιλαμβάνονται

1. σε εποπτικό συμβούλιο όπου μετέχουν έξι εκπρόσωποι των εργαζομένων, τέσσερις εργαζόμενοι της επιχειρήσεως και δύο εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων·
2. σε εποπτικό συμβούλιο όπου μετέχουν οκτώ εκπρόσωποι των εργαζομένων, έξι εργαζόμενοι της επιχειρήσεως και δύο εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων·
3. σε εποπτικό συμβούλιο όπου μετέχουν δέκα εκπρόσωποι των εργαζομένων, επτά εργαζόμενοι της επιχειρήσεως και τρεις εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

(5) Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 πρέπει να εκπροσωπούνται στην ίδια την επιχείρηση ή σε άλλη επιχείρηση της οποίας οι εργαζόμενοι συμμετέχουν, δυνάμει του παρόντος νόμου, στην εκλογή των μελών του εποπτικού συμβουλίου της επιχειρήσεως. [σελ. 6 του πρωτοτύπου]

Άρθρο 16

Εκλογές για την ανάδειξη εκπροσώπων των συνδικαλιστικών οργανώσεων στο εποπτικό συμβούλιο

(2) Οι εκλογές διεξάγονται μεταξύ των υποψηφίων που προτάθηκαν από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις οι οποίες

εκπροσωπούνται στην ίδια την επιχείρηση ή σε άλλη επιχείρηση της οποίας οι εργαζόμενοι συμμετέχουν, δυνάμει του παρόντος νόμου, στην εκλογή των μελών του εποπτικού συμβουλίου της επιχειρήσεως. [...]

II. O Gesetz über die Beteiligung der Arbeitnehmer in einer Europäischen Gesellschaft (νόμος σχετικά με τον ρόλο των εργαζομένων σε ευρωπαϊκή εταιρία, SEBG) της 22ας Δεκεμβρίου 2004 (BGBl. I, σ. 3675, 3686, προσφάτως τροποποιηθείς με τον νόμο της 20ής Μαΐου 2020 – BGBl. I, σ. 1044) ορίζει, ως ίσχυε την 1η Μαρτίου 2020, τα εξής:

«Άρθρο 2

Ορισμοί

(8) Ως “ρόλος των εργαζομένων” νοείται οιοσδήποτε μηχανισμός, συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης, της διαβούλευσης και της συμμετοχής, διά του οποίου οι εκπρόσωποι των εργαζομένων μπορούν να ασκήσουν επιρροή στις αποφάσεις που λαμβάνονται εντός της εταιρίας.

[...]

(12) “Συμμετοχή” είναι η επιρροή των εργαζομένων στις υποθέσεις μιας εταιρίας, μέσω:

1. του δικαιώματος να εκλέγουν ή να διορίζουν ορισμένα από τα μέλη του εποπτικού ή διοικητικού οργάνου της εταιρίας ή
2. του δικαιώματος να εισηγούνται ή να απορρίπτουν τον διορισμό ορισμένων ή όλων των μελών του εποπτικού ή διοικητικού οργάνου της εταιρίας.

Άρθρο 21

Περιεχόμενο της συμφωνίας

(1) Η γραπτή συμφωνία μεταξύ της διευθύνσεως και της ειδικής διαπραγματευτικής ομάδας, με την επιφύλαξη της αυτονομίας των μερών και τηρουμένης της παραγράφου 6, καθορίζει: **[σελ. 7 του πρωτοτύπου]**

[...]

(3) Εάν τα μέρη συμφωνήσουν να θεσπίσουν ρυθμίσεις περί συμμετοχής, πρέπει να καθορίσουν την ουσία των ρυθμίσεων. Ιδίως πρέπει να συμφωνηθούν τα εξής:

1. ο αριθμός των μελών του εποπτικού ή διοικητικού οργάνου της SE, τα οποία οι εργαζόμενοι θα έχουν το δικαίωμα να εκλέγουν, να διορίζουν, να προτείνουν ή να απορρίπτουν·
2. η διαδικασία εκλογής, διορισμού, προτάσεως ή απορρίψεως από τους εργαζομένους και
3. τα δικαιώματα των μελών αυτών.

[...]

(6) Με την επιφύλαξη άλλων διατάξεων που διέπουν τη συμμετοχή των εργαζομένων στην επιχείρηση, στην περίπτωση SE που έχει δημιουργηθεί μέσω μετατροπής, η συμφωνία πρέπει να προβλέπει τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο για όλα τα στοιχεία του ρόλου των εργαζομένων με εκείνο που υπήρχε στην εταιρία η οποία θα μετατραπεί σε SE. [παραλειπόμενα]»

Γ. Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Το άρθρο 4 της οδηγίας 2001/86/EK του Συμβουλίου, της 8ης Οκτωβρίου 2001, για τη συμπλήρωση του καταστατικού της ευρωπαϊκής εταιρίας όσον αφορά το ρόλο των εργαζομένων [παραλειπόμενα], προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Περιεχόμενο της συμφωνίας

(1) Τα αρμόδια όργανα των συμμετεχουσών εταιριών και η ειδική διαπραγματευτική ομάδα διαπραγματεύονται με πνεύμα συνεργασίας με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τις ρυθμίσεις για το ρόλο των εργαζομένων στην SE.

(2) Με την επιφύλαξη της αυτονομίας των μερών, και τηρουμένης της παραγράφου 4, η συμφωνία της παραγράφου 1 μεταξύ των αρμοδίων οργάνων των συμμετεχουσών εταιριών και της ειδικής διαπραγματευτικής ομάδας καθορίζει: **[σελ. 8 του πρωτοτύπου]**

[...]

(4) Με την επιφύλαξη του άρθρου 13 παράγραφος 3 στοιχείο α) στην περίπτωση SE που έχει δημιουργηθεί μέσω μετατροπής, η συμφωνία πρέπει να προβλέπει τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο για όλα τα στοιχεία του ρόλου των εργαζομένων, με εκείνο που υπήρχε στην εταιρία η οποία θα μετατραπεί σε SE.»

Δ. Σημασία της απόφασης και ανάλυση του προδικαστικού ερωτήματος

Κρίσιμο για την επίλυση της ένδικης διαφοράς είναι αν το περιεχόμενο συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων, όπως απαιτείται να διαμορφωθεί όσον αφορά τις ρυθμίσεις περί συμμετοχής των εργαζομένων κατά το άρθρο 21, παράγραφος 6, του SEBG σε περίπτωση συστάσεως SE μέσω μετατροπής ανώνυμης εταιρίας γερμανικού δικαίου, συνάδει προς το άρθρο 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/86/EK.

Ι. Η αίτηση που υπέβαλαν οι αιτούσες, με την οποία ζητούν –όσον αφορά την παρούσα διαδικασία– την αναγνώριση της ακυρότητας των κανόνων σχετικά με τον διορισμό των εκπροσώπων των εργαζομένων σε δωδεκαμελές εποπτικό συμβούλιο, οι οποίοι περιέχονται στην από 10 Μαρτίου 2014 συμφωνία για τον ρόλο των εργαζομένων, θα γινόταν δεκτή εάν κρινόταν αποκλειστικώς βάσει του εθνικού δικαίου.

1. Η αίτηση είναι παραδεκτή.

[παραλειπόμενα] [σελ. 9 του πρωτοτύπου] [παραλειπόμενα]

2. [Οι αιτούσες υποστηρίζουν ότι] [ε]πίσης η αίτηση είναι βάσιμη. Οι διατάξεις που περιέχει η από 10 Μαρτίου 2014 συμφωνία της εργοδότης για τον ρόλο των εργαζομένων, σχετικά με την ανάδειξη των εκπροσώπων των εργαζομένων σε δωδεκαμελές εποπτικό συμβούλιο, είναι άκυρες. Συνιστούν παράβαση του άρθρου 21, παράγραφος 6, του SEBG.

α) Κατ' αρχήν, τα μέρη μιας συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων μπορούν, δυνάμει του άρθρου 21, παράγραφος 1, του SEBG, να διαμορφώσουν αυτόνομα διαδικασίες για τη συμμετοχή των εργαζομένων κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 8, του SEBG. Τούτο τους παρέχει τη δυνατότητα να θεσπίσουν διατάξεις ειδικώς προσαρμοσμένες στις ανάγκες της υπό σύσταση SE και να αναπτύξουν, πέραν της χρήσεως καθιερωμένων συστημάτων συμμετοχής, και μικτές μορφές ή νέες έννοιες ή διαδικασίες. Σκοπός είναι να διασφαλισθεί μια ουσιαστική εξισορρόπηση των έννομων καταστάσεων που ισχύουν στα διάφορα κράτη μέλη, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την κατάλληλη προσαρμογή στις ανάγκες και στις δομές της υπό σύσταση SE [παραλειπόμενα].

β) Ωστόσο, η αυτονομία που αναγνωρίζεται στα μέρη μιας συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων τελεί, σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 1, του SEBG, υπό τη ρητή επιφύλαξη της εγγυήσεως που προβλέπεται στην παράγραφο 6 του ίδιου άρθρου. Κατά τη διάταξη αυτή, σε περίπτωση συστάσεως [σελ. 10 του πρωτοτύπου] SE μέσω μετατροπής ανώνυμης εταιρίας, η συμφωνία πρέπει να προβλέπει τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο για όλα τα στοιχεία του ρόλου των εργαζομένων με εκείνο που υπήρχε στην εταιρία η οποία θα μετατραπεί σε SE (άρθρο 27, παράγραφος 6, πρώτο εδάφιο, του SEBG). Κατ' αυτόν τον τρόπο ο νόμος περιορίζει τη διαπραγματευτική αυτονομία των μερών κατά τη σύσταση SE μέσω μετατροπής ανώνυμης εταιρίας υπέρ της αυστηρότερης προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων [παραλειπόμενα].

γ) Υπό το πρίσμα της ερμηνείας του εθνικού δικαίου, το άρθρο 21, παράγραφος 6, πρώτο εδάφιο, του SEBG επιβάλλει, κατά το δικάζον τμήμα, στα μέρη της συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων που συνάπτεται κατά τη σύσταση SE μέσω μετατροπής να κατοχυρώνουν στην εν λόγω συμφωνία ότι τα στοιχεία εκείνα του ρόλου των εργαζομένων τα οποία είναι καθοριστικά για την επιρροή τους στη λήψη αποφάσεων της εταιρίας, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 8, του SEBG, θα διατηρηθούν στην ίδια έκταση και στην υπό σύσταση SE. Τα στοιχεία αυτά διαπιστώνονται κατ' αρχάς –ως προς τις ήδη υφιστάμενες στην εκάστοτε προς μετατροπή ανώνυμη εταιρία διαδικασίες σχετικά με τον ρόλο των εργαζομένων κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 8, του SEBG– βάσει της εφαρμοστέας εθνικής νομοθεσίας. Τα βάσει της νομοθεσίας αυτής καθοριστικά στοιχεία για την επιρροή των εργαζομένων στη λήψη αποφάσεων της εταιρίας πρέπει να εξασφαλίζονται στον ίδιο βαθμό και εντός της SE. Συγχρόνως πρέπει να τονιστεί ότι το άρθρο 21, παράγραφος 6, πρώτο εδάφιο, του SEBG δεν υποχρεώνει να διατηρηθούν στο ακέραιο οι διαδικασίες και η έννομη κατάσταση που υφίστανται στην προς μετατροπή εταιρία. Τα στοιχεία του μηχανισμού τα οποία είναι αποφασιστικού χαρακτήρα για την επιρροή των εκπροσώπων των εργαζομένων στην προς μετατροπή εταιρία πρέπει, επομένως, να κατοχυρώνονται σε ποιοτικώς ισοδύναμο βαθμό στη συμφωνία για τον ρόλο των εργαζομένων που θα ισχύσει στην SE.

δ) Υπό το πρίσμα αυτό, οι περιεχόμενοι στη συμφωνία της εργοδότης για τον ρόλο των εργαζομένων κανόνες σχετικά με τον διορισμό των εκπροσώπων των εργαζομένων σε δωδεκαμελές εποπτικό συμβούλιο δεν συνάδουν προς τις επιταγές του άρθρου 21, παράγραφος 6, του SEBG. **[σελ. 11 του πρωτοτύπου]**

αα) Στα στοιχεία του μηχανισμού της συμμετοχής στην επιχείρηση, τα οποία είναι καθοριστικά για την επιρροή των εργαζομένων σε ανώνυμη εταιρία γερμανικού δικαίου υπαγόμενη στο σύστημα της συμμετοχής των εργαζομένων σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, σημείο 2, σε συνδυασμό με την παράγραφο 2, σημείο 2, του MitbestG, συγκαταλέγεται η διακριτή εκλογική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 16 του MitbestG για την ανάδειξη εκπροσώπων των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο μεταξύ των προταθέντων από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις υποψηφίων.

(1) Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 2, σημείο 2, του MitbestG, το εποπτικό συμβούλιο που απαρτίζεται από οκτώ μέλη που εκπροσωπούν τους μετόχους και οκτώ μέλη που εκπροσωπούν τους εργαζομένους, πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ των μελών του που εκπροσωπούν τους εργαζομένους, έξι εργαζομένους της επιχειρήσεως και δύο εκπροσώπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Οι εκλογές για τους εκπροσώπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων διεξάγονται με χωριστή ψηφοφορία σε σχέση με τη διεξαγόμενη για τους λοιπούς εκπροσώπους των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο, μεταξύ των υποψηφίων που έχουν προταθεί από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις που εκπροσωπούνται στην επιχείρηση ή σε άλλη επιχείρηση της οποίας οι εργαζόμενοι συμμετέχουν στις εκλογές (άρθρο 16, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του MitbestG). Ενώ οι λοιποί εκπρόσωποι των εργαζομένων στο εποπτικό

συμβούλιο πρέπει να απασχολούνται στην επιχείρηση ή σε επιχείρηση που ανήκει στον όμιλό της, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις έχουν το δικαίωμα να προτείνουν εξωτερικούς υποψηφίους για τις εκλογές· οι υποψήφιοι αυτοί δεν απαιτείται να είναι μέλη ούτε υπάλληλοι της συνδικαλιστικής οργανώσεως που τους προτείνει.

(2) Το προβλεπόμενο στον νόμο περί συμμετοχής –κατοχυρωμένο μέσω χωριστής ψηφοφορίας– δικαίωμα των συνδικαλιστικών οργανώσεων να προτείνουν υποψηφίους για ορισμένο αριθμό εκπροσώπων των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο στηρίζεται στην παραδοχή του Γερμανού νομοθέτη ότι η συμμετοχή των προτεινόμενων από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις εκπροσώπων των εργαζομένων συνιστά σημαντικό στοιχείο για τη διαμόρφωση των θέσεων του εποπτικού συμβουλίου, ακριβώς λόγω της ανεξαρτησίας των υποψηφίων αυτών [παραλειπόμενα]. Ο νόμος, ο οποίος δεν έχει τροποποιηθεί από την 1η Ιουλίου 1976 οπότε και τέθηκε σε ισχύ, θεωρεί ότι, προκειμένου να υπάρχει ισότιμη και κυρίως ισοδύναμη συμμετοχή μετόχων και εργαζομένων στα εποπτικά συμβούλια των επιχειρήσεων, είναι υποχρεωτική η συμμετοχή, από την πλευρά των εργαζομένων, εκπροσώπων του εργατικού δυναμικού σε διεπιχειρησιακό επίπεδο, ήτοι των συνδικαλιστικών οργανώσεων που εκπροσωπούνται στην επιχείρηση ή στον όμιλο [παραλειπόμενα]. Επομένως, ο περιορισμός των υποψηφίων [σελ. 12 του πρωτοτύπου] εκπροσώπων των εργαζομένων μόνο μεταξύ μελών της οργανώσεως της επιχειρήσεως δεν είναι προς το συμφέρον των ίδιων των εργαζομένων [παραλειπόμενα]. Σύμφωνα με την αξιολόγηση του νομοθέτη, οι υποψήφιοι των συνδικαλιστικών οργανώσεων για την εκπροσώπηση των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο –η αντιπροσωπευτικότητα των οποίων νομιμοποιείται με την ανάδειξή τους μέσω ψηφοφορίας των εργαζομένων– επιτελούν λειτουργία ενισχυτική της συμμετοχής των εργαζομένων. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται ότι στην πλευρά των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο θα ανήκουν πρόσωπα που διαθέτουν υψηλό βαθμό εξοικειώσεως με τις συνθήκες και τις ανάγκες της επιχειρήσεως, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζεται εξωτερική εμπειρογνομosύνη [παραλειπόμενα].

ββ) Επομένως, το διασφαλιζόμενο με χωριστή ψηφοφορία δικαίωμα των συνδικαλιστικών οργανώσεων να προτείνουν υποψηφίους για ορισμένο αριθμό εκπροσώπων των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο συνιστά καθοριστικό στοιχείο του μηχανισμού συμμετοχής των εργαζομένων σε ανώνυμη εταιρία στην οποία εφαρμόζεται το σύστημα συμμετοχής κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, σημείο 2, σε συνδυασμό με την παράγραφο 2, σημείο 2, του MitbestG, στοιχείο το οποίο, σε περίπτωση μετατροπής της ανώνυμης εταιρίας σε SE, πρέπει να προβλέπεται σε ποιοτικά ισοδύναμο βαθμό στη συμφωνία για τον ρόλο των εργαζομένων σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγραφος 6, του SEBG [παραλειπόμενα]. [σελ. 13 του πρωτοτύπου] [παραλειπόμενα]

(1) Κατά συνέπεια, η συμφωνία για τον ρόλο των εργαζομένων πρέπει να διασφαλίζει το δικαίωμα των συνδικαλιστικών οργανώσεων να προτείνουν υποψηφίους για ορισμένο αριθμό των εκπροσώπων των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο. Επιπλέον, είναι αναγκαία η διενέργεια διακριτής –σε σχέση με τη διαδικασία διορισμού των λοιπών εκπροσώπων των εργαζομένων–

διαδικασίας επιλογής για τους εν λόγω υποψηφίους από τους εργαζομένους ή τους εκπροσώπους τους. Μόνον εφόσον το δικαίωμα προτάσεως υποψηφίων κατοχυρώνεται κατ' αυτόν τον τρόπο εκπληρώνεται η βούληση του Γερμανού νομοθέτη, όπως εκφράζεται στο άρθρο 7, παράγραφος 2, σημείο 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 16, παράγραφος 2, του MitbestG, για ισότιμη και ισόρροπη συμμετοχή των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο και, επομένως, διατηρείται και στην SE στην ίδια έκταση που υπήρχε πριν από τη μετατροπή η επιρροή των εργαζομένων στη λήψη των αποφάσεων της εταιρίας κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 8, του SEBG, στο πλαίσιο της συμμετοχής των εργαζομένων σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 12, του SEBG.

(2) Η εγγύηση του άρθρου 21, παράγραφος 6, του SEBG εκφράζεται επίσης στον αριθμό των εκπροσώπων των εργαζομένων που προτείνονται από συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι οποίοι πρέπει να διοριστούν με διακριτή διαδικασία επιλογής. Σύμφωνα με το άρθρο 7, [σελ. 14 του πρωτοτύπου] παράγραφος 2, σημεία 1 και 2, του MitbestG, εάν το εποπτικό συμβούλιο γερμανικής ανώνυμης εταιρίας απαρτίζεται από δώδεκα ή δεκαέξι μέλη, τα δύο από τα έξι ή οκτώ μέλη του, αντίστοιχα, που εκπροσωπούν τους εργαζομένους, είναι εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων. Εάν το εποπτικό συμβούλιο απαρτίζεται από είκοσι μέλη, τρία από τα δέκα μέλη του που εκπροσωπούν τους εργαζομένους είναι εκπρόσωποι συνδικαλιστικών οργανώσεων (άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, σημείο 3, σε συνδυασμό με την παράγραφο 2, σημείο 3, του MitbestG). Αυτή ακριβώς η στάθμιση, στην οποία προέβη ο Γερμανός νομοθέτης, είναι εκείνη που καθορίζει την έκταση της επιρροής των εργαζομένων στη λήψη αποφάσεων της εταιρίας, την οποία διασφαλίζει το άρθρο 21, παράγραφος 6, του SEBG. Επομένως, η στάθμιση αυτή πρέπει –στο μέτρο που είναι αριθμητικώς εφικτό– να εξακολουθήσει να κατοχυρώνεται εντός του εποπτικού συμβουλίου της SE με τον απαιτούμενο αριθμό εκπροσώπων των εργαζομένων κατ' αναλογία προς τον συνολικό αριθμό των μελών του εποπτικού συμβουλίου. Σε περίπτωση συρρικνώσεως του εποπτικού συμβουλίου, όπως είναι δυνατόν στην υπόθεση της κύριας δίκης, από δεκαέξι μέλη αρχικώς στην ανώνυμη εταιρία σε δώδεκα εντός της SE, τα μέρη της συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων οφείλουν να προβλέψουν υπέρ των συνδικαλιστικών οργανώσεων αποκλειστικό δικαίωμα προτάσεως υποψηφίων για έναν τουλάχιστον εκπρόσωπο των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο.

(3) Το διασφαλιζόμενο στη συμφωνία για τον ρόλο των εργαζομένων αποκλειστικό δικαίωμα των συνδικαλιστικών οργανώσεων να προτείνουν υποψηφίους για ορισμένο αριθμό των εκπροσώπων των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο δεν θα πρέπει να περιορίζεται στις γερμανικές συνδικαλιστικές οργανώσεις που εκπροσωπούνται στην επιχείρηση ή στον όμιλο. Με την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων παρέχεται η δυνατότητα στα μέρη της συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων, λαμβανομένων υπόψη των επιταγών του άρθρου 21, παράγραφος 6, του SEBG, να θεσπίσουν ρυθμίσεις ειδικά προσαρμοσμένες στις ανάγκες της SE που θα δημιουργηθεί, ώστε να είναι δυνατή η κατάλληλη προσαρμογή στις δομές της. Μεταξύ των χαρακτηριστικών μιας SE συγκαταλέγεται ο ρόλος των εργαζομένων σε ολόκληρη την Ένωση και,

συνακόλουθα, ο απαιτούμενος διεθνής χαρακτήρας της εκπροσωπήσεως των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο. Στα χαρακτηριστικά αυτά θα προσέκρουε ο περιορισμός του δικαιώματος μόνο σε γερμανικές συνδικαλιστικές οργανώσεις.

ε) Οι απαιτήσεις αυτές, όπως προκύπτουν από το άρθρο 21, παράγραφος 6, του SEBG, δεν πληρούνται με τους κανόνες που ισχύουν για το δωδεκαμελές εποπτικό συμβούλιο βάσει της από 10 Μαρτίου 2014 συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων που ισχύει στην εργοδότη. Ασφαλώς, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις που εκπροσωπούνται στον όμιλο [σελ. 15 του πρωτοτύπου] της εργοδότης μπορούν να προτείνουν υποψηφίους για την εκλογή των εκπροσώπων των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο. Ελλείψει, όμως, διακριτής διαδικασίας για την ανάδειξή τους, οι ρήτρες του τμήματος II, σημείο 3.4, της συμφωνίας για τον ρόλο των εργαζομένων δεν κατοχυρώνουν επαρκώς ότι μεταξύ των εκπροσώπων των εργαζομένων στο εποπτικό συμβούλιο θα περιλαμβάνεται πράγματι και μέλος προερχόμενο από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις.

II. Πάντως, το ζήτημα που ανακύπτει για το δικάζον τμήμα είναι αν η ερμηνεία αυτή –στην οποία θα προβεί– του άρθρου 21, παράγραφος 6, του SEBG συνάδει προς τις επιταγές του άρθρου 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/86/EK.

Η διάταξη του δικαίου της Ένωσης προβλέπει ότι, με την επιφύλαξη του άρθρου 13, παράγραφος 3, στοιχείο α', στην περίπτωση SE που έχει δημιουργηθεί μέσω μετατροπής, η συμφωνία πρέπει να προβλέπει τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο για όλα τα στοιχεία του ρόλου των εργαζομένων με εκείνο που υπήρχε στην εταιρία η οποία θα μετατραπεί σε SE. Αν ο κανόνας αυτός στηριζόταν σε διαφορετική προσέγγιση –η οποία ενδεχομένως θα έπρεπε να διασφαλίζεται στον ίδιο βαθμό σε όλα τα κράτη μέλη– περί ενιαίου, χαμηλότερου επιπέδου προστασίας σε ολόκληρη την Ένωση, το δικάζον τμήμα θα όφειλε να ερμηνεύσει αντίστοιχα το άρθρο 21, παράγραφος 6, του SEBG σύμφωνα προς το δίκαιο της Ένωσης.

Το περιεχόμενο των απαιτήσεων που απορρέουν από το άρθρο 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/86/EK –και πρέπει να μεταφερθούν από τα κράτη μέλη στην εσωτερική έννομη τάξη– όσον αφορά το επίπεδο προστασίας των εργαζομένων που πρέπει να διασφαλίζεται στη συμφωνία για τον ρόλο των εργαζομένων δεν προκύπτει με τον βαθμό βεβαιότητας που απαιτείται για δικαστήριο τελευταίου βαθμού. Μέχρι τούδε η ρύθμιση αυτή δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο ερμηνείας από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπλέον, δεν προκύπτει προδήλως η ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Η ως άνω απαιτούμενη ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 4, της οδηγίας 2001/86/EK εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.